

JAKO KAŽDÝ PÁTEK JSEM PRO VÁS PŘIPRAVIL STRUČNÝ PŘEHLED ZPRÁV
Z ČESKÝCH LITERÁRNÍCH LUHŮ A HÁJŮ:

Zatímco **pandemie** nového typu koronaviru bere mnohým život, opatření s ní spjatá – jejichž nutnost či efektivitu zde vůbec nehodlám zpochybňovat – připravují řadu dalších lidí o peníze. Patří k nim i **nakladatelé**, na jejichž podnikání přitom existenčně závisí množství příslušníků dalších profesí, počínaje spisovateli, překladateli či redaktory a knihkupci nebo tiskaři konče. Není proto divu, že se v posledních dnech množí **prosby a výzvy** formulované jednotlivci i organizacemi či institucemi a adresované jak široké veřejnosti, tak ministři kultury a jeho kolegům ve vládě.

Neutěšenou situaci lidí od knih shrnula ve svém podnětném textu [Markéta Hejkalová](#), mající coby spisovatelka, překladatelka, nakladatelka a ředitelka Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě blízko hned k několika ohroženým skupinám, která rovnou přichází s několika vcelku realistickými **návrhy** ke zlepšení stávající kritické situace (např. trvale či alespoň dočasně snížit nebo zrušit DPH na knihy a nakupování většího množství knih pro veřejné knihovny a školy).

Otevřený dopis zaslal ministři kultury ČR Lubomíru Zaorálkovi nově ustavený [Cech malých nakladatelů](#). Jeho zástupci v něm mj. **žádají MK ČR**, aby „neodkladně a v původně schválené výši vyplatilo nakladatelství granty na podporu vydávání knih v roce 2020 a aby vyhlásilo speciální dotační program, jehož prostřednictvím by jednotlivým žadatelům poskytlo finanční podporu, odvozenou od prokazatelné ztráty, která nakladatelství vznikla v době krize, použitelnou na provozní náklady“, neboť ani jedno z dosavadních opatření (dočasné odpuštění plateb záloh na sociálním a zdravotním pojištění pro osoby samostatně výdělečně činné, finanční pomoc pro zaměstnavatele nebo případné státní garance za úvěry) jim prý nepomůže natolik, aby mohli navázat na svou činnost před krizovými opatřeními a nemuseli se obávat, že přes veškeré úsilí budou muset svá nakladatelství zavřít.

O výsledcích následného **jednání s ministrem kultury** Lubomírem Zaorálkem informovala jménem platformy [Knihex](#) své kolegyně a kolegyně **Karolina Voňková**. Ministerstvo podle ní pracuje na přípravě podkladů, aby již přidělené dotace mohly být vyplaceny podle rozhodnutí, a rovněž na druhém kole grantového řízení, přičemž se ministr pokusí navýšit finanční prostředky tohoto druhého kola. Otevření hojně skloňovaného tématu snížení DPH a otázky pevných cen knih prý ovšem zůstalo bez odezvy. Veřejné knihovny se pak podle zástupců MK musí chovat jako „řádní hospodáři“ a i tzv. malí nakladatelé by jim proto museli nabídnout své knihy s výraznou slevou. Nejistý je stále termín opětovného otevření alespoň menších knihkupectví.

*

Své oblíbené nakladatele, autory, překladatele atd. samozřejmě **můžeme podpořit my všichni** nákupem jejich knih, a to v ideálním případě přímo v e-shopech jednotlivých nakladatelství. Jak totiž říká [Martin Šust](#), „distribuční společnosti a následně také knihkupci si ukrojí až padesát procent z výsledné ceny knihy a návratnost investic je i proto otázkou dlouhých měsíců a leckdy i roků. A navíc se právě distribuce budou snažit veškeré finanční prostředky z online prodeje knih zadržet, tzn. že veškeré příjmy z prodeje leckdy i za celé čtvrtletí si z existenčních důvodů nechají pro sebe a nebudou je dále vyplácet nakladatelstvím.“ Stačí připomenout dopis kolující nedávno po tuzemských sociálních sítích, v němž společnost Euromedia Group (jeden z největších distributorů i nakladatelských domů u nás) informuje své obchodní partnery o pozastavení úhrad třetím stranám až do odvolání, aby mohla stávající prostředky použít na vyplácení svých zaměstnanců. „Ono je to vlastně jednoduché: knihkupci nemohou prodávat --> neplatí distribucím --> ty neplatí nakladatelům --> nakladatelé skrečují rozdělané i připravované projekty. Nedokážu si představit, jak tohle lidi z knižní branže můžou přežít byť jen pár měsíců, natožpak třeba půl roku,“ napsal k tomu na svém facebookovém profilu překladatel **Viktor Janiš**.

S podobnou výzvou se již na čtenářskou veřejnost obrátila mimo jiné **Asociace spisovatelů** či nejnověji **Moravská zemská knihovna v Brně**, která společně s Českým literárním centrem a se Sdružením knihoven ČR a krajskými knihovnami spustila kampaň [Kup knihu a zachrániš nakladatele](#). Cílem kampaně je vyzvat veřejnost k online nákupu knih, ideálně přímo přes e-shopy nakladatelů. Prodej knih v těchto časech pomůže nejen vydavatelům, ale všem těm, kteří se na tvorbě knih podílí. Zároveň se obrací na širokou veřejnost, aby se podělila o své nové knižní úlovky na sociálních sítích prostřednictvím fotografií nebo videí a připojila se k dotyčné výzvě použitím hashtagu **#kupknihu**.

*

Odloženo je vyhlášení vítězů letošního ročníku nejznámějších tuzemských literárních cen [Magnesia Litera](#), které namísto 7. dubna proběhne až na podzim (o konkrétním termínu se dosud jedná). Přesunout na později se měl původně i 26. ročník mezinárodního knižního

veletrhu [Svět knihy Praha](#), představenstvo Svazu českých knihkupců a nakladatelů však nakonec rozhodlo o jeho úplném **zrušení**.

*

Literatura ovšem žije dál, byť se musela dočasně uchýlit na **internet a sociální sítě**. V posledních dnech vznikly snad desítky menších i větších projektů kladoucích si za cíl zprostředkovat doma zavřeným čtenářům kontakt s knihami a jejich autory. Na **Facebooku** to byl třeba online básnický festival [Básně v karanténe / Básně v karanténě](#), během něhož se představilo 20 současných českých a slovenských autorů a autorek. Svůj **YouTube** kanál oživilo nakladatelství [Fra](#) a vznikl zde i nový projekt [Básníci on-line](#). Zvláštní díl věnovala tématu koronavirové epidemie také [Nedělní chvílka poezie](#). Zajímavý projekt [V izolaci](#) přichystala rozhlasová Vltava, pro kterou čeští spisovatelé a spisovatelky reflektují život v karanténě.

Knihy v elektronické podobě pak nyní studentům i ostatním čtenářům hojně zpřístupňují nejrůznější weby a instituce – mimo jiné společný projekt několika nakladatelství [Bookport](#), digitální knihovna [Kramerius](#) provozovaná Národní knihovnou ČR nebo [Městská knihovna v Praze](#).

*

O literatuře se ovšem nadále píše i v jiných – byť nikoliv nutně radostnějších – souvislostech. Například [Michala Kosáka](#) přiměly ke kritické reakci dramatické změny v hodnocení některých literárních periodik při letošním rozdělování grantů Ministerstva kultury ČR. A [Eva Klíčová](#) zase ve své studii hodnotí českou povídkovou tvorbu poslední dekády a vyslovuje přání, aby se s povídkami jednalo ve větší vážnosti.

*

A protože alespoň některé knihy dále vycházejí i v současných ztížených podmínkách, závěrem připojuji **krátký výběr ze zajímavých nových titulů** s odkazy na jejich nakladatele...

[Jan Nejedlý, Jaromír Plachý: Lidová tvořivost \(nakl. Dybbuk\)](#)

Ošatka lidového humoru pro potěchu duše. Že už dnes nevzniká lidová poezie? Nesmysl! Žije pořád, jen za ní musíte sestoupit do suterénu mezi ochlasty, flamendry, zpustlíky, necudy, dlaždiče, ulejšky, prd'ochy, pobudy, hajzldědky a jiné citlivé duše. Nečekejte žádnou epickou šíři a nadosobní výšiny. Lidový básník je lakonik a spíše než aureola duše jej zajímá tělo, zvláště žaludek, střeva a rozmnožovací ústrojí. Veršuje pro osvěžení chvíle a obveselení myslí v tomto slzavém údolí. Není to umění, ale „temné dunění pod podlahou krásné literatury“. Přeci si tu křehkou krásu nenecháme ukrást mravokárci ani zhovadilými papaláši! Národ sobě!

Lawrence Ferlinghetti: Chlapec (přel. Luboš Snížek, nakl. Mat'a)

Kniha-memoáry, kniha-román, kniha-báseň, kniha-filosofický traktát. Taková je kniha přibližující autorovo století (1919–2019) – od prvních vzpomínek až po ryzí současnost. Impresionistické obrázky střídají jízlivé, ironické postřehy, laskavou vzpomínku nahrazuje proud vědomí mizející přítomnosti... Lawrence Ferlinghetti vždy byl a stále je básníkem s ostrým viděním skutečnosti a nahlížející do budoucnosti.

Heinrich Heine: Cesta Harcem (přel. Kamila Jiroudková a František Hrubín, nakl. Academia)

Na podzim 1824 se student práv Heinrich Heine vymanil z nezáživného univerzitního provozu v Göttingenu a podnikl pěší putování po středoněmeckém pohoří Harz. Z něj později vzešla první Heinova publikovaná próza a jeden z nejslavnějších cestopisných textů německé literatury, Cesta Harcem. Nadšení z pěší cesty divokou přírodou, společenská kritika a objevování radosti ze „skutečného“ života z ní čiší dodnes. Nevelké dílo mladého básníka v mnoha rysech předznamenává jeho pozdější tvorbu, vyznačuje se takřka impresionistickou bezprostředností a subjektivitou, je moderní v propojení polohy osobní a politické, romantické i realistické, ironické i poetické. Text, v němž se snoubí styl novinářský se svrchovaně literárním, významně ovlivnil podobu moderního fejetonu.

Ian McEwan: Šváb (přel. Ladislav Šenkyřík, nakl. Odeon)

„Když se Jim Sams – chytrý, ale v žádném případě nějak zvlášť důmyslný tvor – jednou ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že se v posteli proměnil v jakousi nestvůrnou obludu...“ Odkazem na Kafkovu Proměnu rozehrává anglický prozaik krátký příběh o tom, jak snadno může svět politiky zbloudit, podlehne-li okouzlení vlastním „posláním“, snaže vyřešit složitý svět pomocí jednoduchých klišé a touze konat „vůli lidu“. Jim Sams chce na své misi v premiérském těle sloužit lidu s přesvědčením, že sám nejlépe ví, co je pro lid dobré. V zemi Franze Kafky nám to může znít povědomě, ale dějištěm příběhu je nejsoučasnější Británie. Slavný spisovatel řekl své k příběhu brexitu. Hořce satirické vyprávění je zasazeno do reálií ostrovního politického života a pro deziluzi z tamní společnosti nachází s hravou nadsázkou jen nepříliš lichotivé vysvětlení.

Petr Nagy

Půlnoční Noviny P. N. naleznete na webu [Literární poustevna](#) či v Poznámkách na facebookové stránce [Literární poustevna Petra Nagye](#) a případným zájemcům je budu milerád pravidelně zasílat e-mailem ve formátu PDF (pište na poselpulnoci@seznam.cz).